

היום נלמד בעזרת ה':

סוכה דף יב

הגמרא מברת מניין שהסכך הכשר לסוכה הוא דוקא שגידולו מן הארץ ואינו מקבל טומאה?

בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר: כלומר הקשים של התבואה והזמורות של הענבים. אוכל הוא דבר המקבל טומאה ולא עלים וענפים.

ואימא גורן עצמו: מניין שמדובר בפסולת של הגורן והיקב, אולי מדובר בגורן עצמו וביקב עצמו דהיינו הפסולת עם האוכל – והרי האוכל מקבל טומאה? הגמרא דוחה. 'יקב' הכוונה ליין ואי אפשר לסכך ביין.

מגרנך ולא גורן עצמו: בפסוק כתוב 'באספך מ־גרנך' כלומר מה שאתה בורר ואוסף מתוף ה'גורן' שהוא האוכל - דהיינו את הפסולת.

צאו ההר: פסוק זה נאמר על עשיית הסוכה – ומכאן שרק עלים כשרים ולא הפירות עצמם.

משנה: חבילי קש וכו': חבילות אלו עשויות מקשים וענפים שהם מאכל בהמה, ולאחר שקושרים אותם לאגודות מייבשים אותם בשמש כדי שיהיו ראויים להסקה באש. חבילות אלו פסולות לסכך אלא אם כן התיר את הקשירה האוגדת את החבילה. אבל לדפנות הם כשרות, כי לגבי הדפנות אין את הלכות הסכך.

גמרא: שמעת מינה דרבי יוחנן תרתי: שמעתי מרבי יוחנן ביאור טעמן של שתי משניות. אחת משנתנו – 'חבילי קש..אין מסככין בהן'. והשניה להלן בדף טו' – 'החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינה סוכה' (דהיינו החופר בתוך גדיש של עומרים ועשה לו פתח ובתוכו עשה חלל של סוכה ונמצאית סוכה עשויה מאליה). ואינני יודע מהו הביאור שמתאים לכל אחת מהן. ואלו הן הביאורים:

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור

052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

גזרת אוצר: רבנן גזרו על סוג של סוכה המותרת מדאורייתא - שאם נתיר אותה יבואו להשתמש ב'אוצר' העשוי מדבר הכשר לסכך אבל לא הניחו את הסכך שם לשם סוכה ולא לשם צל, ולכן הוא פסול מדאורייתא (אף שעכשיו הוא מעונין לשבת באוצר לשם סוכה - משום 'תעשה' ולא מן העשוי).

תעשה ולא מן העשוי: סוג של סוכה הפסולה מדאורייתא משום 'תעשה ולא מן העשוי' שלא נעשתה בידי אדם.

א"ר ירמיה נחזי אבן: יש לנו מימרא מפורשת בשם רבי יוחנן שכל הסיבה שלא מסככים בחבילי קש - משום גזירה שמא יניח אותם לייבוש בסוכה העשויה לבהמות, וכשיגיע חג הסוכות ישתמש בה לסוכה והיא פסולה. מכך שביאור משנה זו משום גזירת אוצר, אם כן המשנה של החוטט בגדיש ביאורה מדאורייתא.

אמר רב אשי: מניין לבאר את המשניות כפי שביארם רבי יוחנן, והרי אפשר לבאר בכל אחת הפוך:

חבילי קש – מדובר במשנה במקרה שרוצה להשתמש בסוכת הבהמות עצמה שעליה הניח את החבילה לייבוש. אבל אם רוצה להניח בתחילה חבילת קש לשם סוכה שמא לא גזרו רבנן.

החוטט בגדיש – מדובר במשנה שלאחר שחטט בגדיש נענע את החלק העליון של הגדיש לשם סוכה, שהיא היתה אמורה להיות כשרה מדאורייתא, אך רבנן פסלו אותה - גזרה שמא לא ינענע את תקרת הגדיש לשם סוכה ואז היא פסולה מדאורייתא?

ורבי יוחנן אמר לך: המשניות מדוייקות כדברי. בחבילות קש כתוב רק ש'אין מסככין בהם' משמע שאם סיכך הסוכה כשרה – דבר זה מתאים רק לגזירה דרבנן. ולכן פירשתי שמדובר במסכך בחבילות לשם סוכה ולא כמו שפירש רב אשי.

ואילו במשנה של החוטט בגדיש כתוב 'אינה סוכה' כלל משמע שפסולה מדאורייתא. ולכן פירשתי שמדובר שלא נענע את הגג של הגדיש לשם סוכה, אבל אם ינענע את הגג לשם סוכה לא יגזרו על כך רבנן, משום שאין לחשוש שישתמש פעם אחרת בגדיש בלא לנענע – שהרי הוא מודע לבעייתיות שבדבר ואף תיקן את הבעיה ונענע את הסכך.

(המשך בדף הבא ↓)

מפתחות להבנת סוגיית חיצים זכרים / נקבות:

- החץ היה מורכב משני חלקים, 1. ה'בית יד' של החץ, והוא קנה מעץ שבראשו הרכיבו את ראש החץ. 2. ראש החץ שהיה עשוי ממתכת.
- היו חיצים שהיו עשויים באופן שבראש הבית יד היה חוד ובראש החץ היה נקב, ותחבו את הבית יד בתוך הנקב שבראש החץ, והוא נקרא "חיצים זכרים". והיו חיצים שהיו עשויים באופן שבראש הבית יד היה נקב ובראש החץ היה חוד, ותחבו את ראש החץ בתוך הנקב שבראש הבית יד, והוא נקרא "חיצים נקבות".
- 'פשוטי כלי עץ' דהיינו כלי עץ ללא בית קיבול, אינם מקבלים טומאה.
- לא מסככים בדבר המקבל טומאה.

סיככה בחיצים זכרים כשרה, לפי שהם כלי עץ שאינם מקבלים טומאה. אבל סיככה בחיצים נקבות פסולה, לפי שיש להם בית קיבול והרי הם כלי עץ המקבלים טומאה.

החידוש שהמסכך בחיצים נקבות פסולה - לפי שהוא 'בית קיבול העשוי למלאת' לעולם, שלאחר שמרכיבים את החץ לא מפרקים אותו, ולמרות זאת הוא נחשב ל'בית קיבול'.

אמר רבה בר בר חנה: שמעתי שלשה דברים מרבי יוחנן, על שנים מהם אמר את הדין, ובשלישי אמר שאינו יודע. 1. סיככה באניצי פשתן (= פשתן הראוי לטווייה לאחר שסירקו אותו במסרק המיועד לכך, וכעת הוא 'פשתן מנופץ') פסולה, לפי שהוא ראוי להיטמא בנגעים, ולא מסככים בדבר הראוי לקבל טומאה. 2. סיככה בהוצני פשתן (= גבעולי הפשתן כמו שהם, ולא שרו אותם במים ולא נכתשו במכתשת) כשרה, לפי שהם ככל דבר שגידולו מן הארץ שאינו מקבל טומאה. 3. סיככה בהושני פשתן איני יודע אם כשרה או פסולה.

ממשיך רבה ואומר: בהושני עצמם שרבי יוחנן הסתפק, איני יודע מה נפשך (= מה היתה כוונתו של רבי יוחנן), האם הוא לא ידע מה הדין בפשתן שנכתש במכתשת ולא סירקו אותו במסרק, אבל גבעולי פשתן שנשרו במים ולא נכתשו במכתשת הרי הם נחשבים ל'הוצני' הכשרים לסיכוך. או שמא גם פשתן שנשרה במים ולא נכתש במכתשת הרי הוא נחשב ל'הושני', ואף בזה הוא לא ידע, והוא מכשיר רק גבעולי הפשתן שלא שרו אותם במים ולא נכתשו במכתשת.

שושי ושווצרי: מיני ירקות שאינם ראויים למאכל אדם. לדעת רב יהודה מסככים בהם, ולדעת אביי לא מסככים בשווצרי, לפי שריחו רע והוא יעזוב את הסוכה ויצא.